

# Feedback

PIETER PEKELHARING

‘De mens is wat hij eet.’ Feuerbach meende met deze stelling het idealisme van Hegel onderuit te hebben gehaald. Niets is minder waar. Voedsel is doortrokken van ideeën. Vandaar dat mensen van al het logisch mogelijke voedsel in de wereld maar een zeer beperkt deel eten. Wie van menu verandert, zal eerst van gedachten moeten veranderen. Ideeën in ons voedsel kunnen voor hevige maagkrampen zorgen.

Zoals bekend kwamen theologen en filosofen ten tijde van de Renaissance tot de conclusie dat mensen wezens zonder vaste essentie zijn. Kenmerkend voor de mens was dat hij zelf bepaalde op welke sport van de zijns ladder hij zijn leven eindigde: dichter bij beesten of dichter bij God.

Voedsel speelde in deze visie een belangrijke rol. Waar iemand op de zijns ladder eindigde, werd mede bepaald door het soort voedsel dat hij at. Wie het verkeerde voedsel tot zich nam, kon diep vallen. Wie rauw voedsel nuttigde had het mis. Alleen onbeschaafde volkeren aten hun voedsel rauw. Gekookt voedsel was een teken van beschaving.

Toen Columbus aan het eind van de vijftiende eeuw Amerika ontdekte, meende hij te hebben begrepen dat sommige volkeren kannibalen waren. Waarschijnlijk klopte zijn informatie niet, maar hun kannibalisme paste precies bij het beeld dat hij van deze volkeren had. Hij vond hen barbaars, en de eetgewoonten die hij hen toedichtte bevestigden dat. Toen de berichten van Columbus in Europa doordrongen, verschenen tal van gravures waarop kannibalen hun gevangenen slachtten en het vlees – dijbenen, armen, ruggen – in schuren te roken hingen.

Waarom was het barbaars mensenvlees te eten? Uit de reacties van filosofen en theologen blijkt dat hun veroordeling van het kannibalisme nauw met hun theologie samenhangt. Ons leven, zeiden de theologen, is niet van ons, maar van God. We zijn Zijn eigendom en evenbeeld. We mogen van God wel sommige dieren, maar geen mensen doden. Wie mensen eet, begaat eenzelfde soort zonde als degene die zelfmoord pleegt. Je doodt iets wat niet van jou is.

Mensen die mensen eten treden boven hun macht. Kannibalen vallen zo diep, omdat ze zo hoog reiken. Ze denken voor God te kunnen spelen. Vandaar dat kannibalistische volkeren door westerse commentatoren steevast als krijgszuchtig, arrogant en hoogmoedig werden afgeschilderd. Volgens de joodse spijswetten mag je weliswaar bepaalde soorten vlees eten, maar dient het bloed zoveel mogelijk daaruit verwijderd te zijn. Bloed is leven en leven is heilig. Pas als het leven uit het vlees ge-

weken is, mag je het eten. Je bent een kannibaal, een heerszuchtig en opvliegend type, als je van bloed houdt.

Barbaren kunnen echter ook voedsel eten dat geen niveau heeft. Sommige volkeren in Amerika of Afrika aten insecten en slangen. Dergelijk voedsel bevond zich volgens westerlingen op een te lage sport van de zijns ladder. Inferieur voedsel brengt lage, kruiperige mensen voort.

Hoe was het om bijna niets te eten? Verscheidene hongerkunstenaresen werden in Europa heilig verklaard, maar ze bleven verdacht. Vrouwen die bijna niets aten, hongerden naar het hogere, maar het was ook aanmatigend niets te eten. Men vond het een vorm van hoogmoed jezelf zo dood te hongeren.

Al is ons wereldbeeld inmiddels veranderd, ook nu verraden onze eetgewoonten nog steeds wie we zijn en waar we naar verlangen. Snackbarvolk is bijvoorbeeld laag volk. Mensen die van voedsel uit de muur leven, zijn geen koosjere mensen. Ze leven ongezond. Niet God, maar het cholesterolgehalte en de omvang van ons lijf bepalen tegenwoordig waar we ons op de zijns ladder bevinden. Hoe lofwaardig de verlangens van dikke mensen ook mogen zijn, wie te veel eet kan zich niet beheersen en daalt daarmee enkele treden in de richting van het dierenrijk af. Mensen wier bloed een te hoog cholesterolgehalte heeft, zijn bovendien een risicofactor voor de maatschappij geworden. Degenen die zich hoog op de huidige zijns ladder bevinden hebben het druk, maar ze eten matig en gezond. Ze laven zich vooral aan geestelijk voedsel. Vegetariërs voldoen tegenwoordig het meest aan alle moderne vereisten. Ze eten gezond, ze worden niet dik en getuigen van een juiste instelling tegenover de wereld. Nog niet zolang geleden werd je van vegetarisch voedsel een makke, zweverige geitenwollensokkendrager. Tegenwoordig betreed je er een hogere sport op de zijns ladder mee. Kortom, van al het logisch mogelijke voedsel in de wereld staat slechts een beperkt deel in beperkte omvang op ons menu.